

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS „EKOAGROS“
DIREKTORĖS VIRGINIJOS LUKŠIENĖS

KOMANDIRUOTĖS ATASKAITA Nr. KA - 1

2020-02-19 Nr. 3PR - dD

Kaunas

1. **Komandiruotės tikslas:** Dalyvavimas (1) Ekologijos Lyderystės Kursų (Organic Leadership Course – OLC) baigiamojoje sesijoje ir (2) Tarptautinėje ekologiškų produktų parodoje BIOFACH 2020
2. **Komandiruotės trukmė:** 2020 m. vasario 9-16 d.
3. **Komandiruotės vieta:** Niurnbergas, Vokietija.
4. **Komandiruotės finansavimas:** Komandiruotės išlaidos apmokėtos iš VšĮ Ekoagros lėšų.
5. **Dalyviai:** Direktorė Virginija Lukšienė, Utenos filialo direktorius Tautvydas Burneika, kokybės vadovas Tomas Demikis, plėtros vadovė Eglė Akelaitienė, teisininkė Aistė Tomkienė, tikrintojai Audrius Radzevičius, Giedrius Kudarauskas, Edvardas Urvakis, tikrintoja-ekspertė Laima Lebedžinskienė.
6. **Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:**
 - (1) 2020 m. vasario 10 d. dalyvauta baigiamojoje (F2F2) Ekologijos Lyderystės Kursų (Organic Leadership Course – OLC) baigiamųjų darbų pristatymo sesijoje. Kursai buvo organizuojami IFOAM Organics International padalinio Organic Academy (OA), o vienu iš pagrindinių kursų organizatorių ir rėmėjų buvo VšĮ Ekoagros. Tai unikalūs kursai, kurių metu nagrinėjamos temos, apimančios visapusišką ekologinio sektoriaus supratimą ir žinių taikymą praktikoje. Jų metu gilinamasi į ekologijos užtikrinimo sistemas, ekologinės vertės grandinės elementus, akcentuojamos temos skirtos stiprinti gebėjimą plėtoti ir remti ekologinę žemdirbystę bei prekybą. Analizuojamos vietinės ir pasaulinės rėmimo struktūros, kurios leistų užtikrinti ilgalaikę tvarią ekologinio žemės ūkio sektoriaus plėtrą, analizuojamos ekologinės produkcijos sertifikavimo alternatyvos, nesertifikuoto ekologinio sektoriaus vystymasis. Pristatomi instrumentai, skirti taikyti įgytoms žinioms ir įgūdžiams, efektyviam bendravimui tiek savo organizacijoje, tiek ir už jos ribų, užmegzti strateginius kontaktus tarpšritiniam bendradarbiavimui.

Sesijos metu dalyvių buvo pristatomi ir vertinami pasiekimai (viešos publikacijos, straipsniai ir interviu), taip pat kiekvieno dalyvio parengtas asmeninis vystymosi planas, vyko intensyvus darbas grupėse, iniciuojamos atviros diskusijos ir atvejų analizė, dalinamasi patirtimi. Pagrindinės nagrinėtos temos: ekologinė žemės ūkio gamyba; perdirbimas, prekyba ir vartojimas; ekologinės garantijų sistemos; paramos struktūros; advokatavimas ir politika; lyderiavimas ir valdymas; komunikacija.

2020 m. vasario 11 d. reprezentuojant įstaigą dalyvavau iškilmingoje kursų baigimo ir pažymėjimų įteikimo ceremonijoje. Viso buvo įteikti kursų baigimo pažymėjimai šešiolikai dalyvių iš viso pasaulio: Lietuvos, Latvijos, Austrijos, Suomijos, Švedijos, Meksikos, JAV ir kt. Įteikimo ceremonijoje dalyvavo visų IFOAM OI regioninių padalinių vadovai iš Azijos, Amerikos, ES, Japonijos, Afrikos ir kt. Ceremonijos metu buvo ypatingai dėkota įstaigai už paramą organizuojant indėlį, pabrėžtas regiono vaidmuo ekologinės gamybos plėtros kontekste ir padėšinimas ambicingai judėti pirmyn.

2020 m. vasario 11 d. Ekoagros darbuotojai Tomas Demikis, Aistė Tomkienė, Eglė Akelaitienė, Laima Lebedžinskienė, Audrius Radzevičius, Giedrius Kudarauskas, Edvardas Urvakis ir Tautvydas Burneika dalyvavo Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinės ekologijos programos (USDA NOP) organizuojuose metiniuose mokymuose akredituotiems sertifikavimo agentams (sertifikuotojams) „USDA Agricultural Marketing Service (AMS) National Organic Program training“.

(2) 2020 m. vasario 12-15 d. Niurnberge, Vokietijoje vyko tarptautinė ekologiškų produktų paroda BIOFACH 2020. Kartu su BIOFACH yra organizuojama ir ekologiškos kosmetikos bei kūno puoselėjimo priemonių paroda VIVANESS. BIOFACH – tai nuo 1990 metų organizuojama didžiausia ir pirmaujanti pasaulyje ekologiškų maisto produktų mugė. Tai yra labai svarbus įvykis visam sektoriui – tiek susitikimų organizavimui, tiek pozicionavimui rinkoje. Profesionalams tai puiki galimybė susipažinti su produktų rinka, naujausiomis sektoriaus tendencijomis, įsilieti į ekologiškų produktų pasaulį. Parodoje aiškiai deklaruota, kad ekologiškumas yra daugiau nei etiketė arba sertifikavimas: ekologiškas produktas reiškia kokybę ir nuostatą „mes už atsakingą gamtos išteklių naudojimą“.

Šiais metais parodoje iš viso dalyvavo 3792 dalyviai iš 110 valstybių, kurie lankytojams savo produktus demonstravo 57 609 m² parodos plote. Kadangi paroda šiais metais padidėjo dvejomis salėmis, daugiau kaip 47 000 profesionalių pirkėjų iš 136 šalių turėjo galimybę susipažinti su viso pasaulio ekologinės gamybos naujovėmis ir tendencijomis. Daugiausia parodos lankytojų sulaukta iš 5 valstybių – Vokietijos, Austrijos, Italijos, Prancūzijos ir Nyderlandų. Daugelis šalių savo ekologiškos produkcijos gamintojus ir sektoriaus paslaugų tiekėjus pristatė nacionaliniuose stenduose. Parodos

metu vykusiame kongrese dalyvavo apie 10 000 dalyvių. Jo metu daugiausia dėmesio skirta žemės ūkio, perdirbimo, mitybos ir sveikatos santykiui. Siekta akcentuoti ekologijos svarbą ir galimybes visuomenės sveikatai, plėtros visai maisto pramonei galimybes per ekologišką maistą, pabrėžti ekologijos indėlį į tvaresnę mitybą. Parodos atidarymo akcentas: įkvepianti dr. Jane Goodall Dame, itin garsios Didžiosios Britanijos primatologės ir antropologės, kalba.

Petra Wolf, NürnbergMesse valdybos narė, BIOFACH 2020 parodą apibūdino taip: „Mes tikrai džiaugiamės, kad BIOFACH ir VIVANESS vėl sukviėtė daugiau nei 47 000 lankytojų į Niurnbergą. Tai tik aštuoniais procentais mažiau lankytojų nei pernai, nepaisant dvejonų, kurias sukėlė koronaviruso protrūkis. Didžiausias dėmesys parodų salėse buvo sutelktas į tinklų kūrimą, prekybą ir ekologinės gamybos sektoriui svarbių temų analizavimą. Bendra atmosfera buvo labai teigiama“.

VšĮ „Ekoagros“ ekologinės gamybos sertifikavimo paslaugas pristatė nacionaliniame Lietuvos stende. Įstaigos darbuotojai dalyvavo susitikimuose su privačių standartų atstovais: Vokietijos – „Demeter“, Šveicarijos – „Bio Suisse“, Austrijos „Bio Austria“. Susitikimuose su kitų šalių sertifikuojančiomis institucijomis, mėginius tiriančiomis laboratorijomis Eurofins Dr. Specht, Vokietija, ir Eurotesting Ukraine, Turkijos sertifikavimo įstaigomis Ekotar, ARYA, esamais ir potencialiais klientais, Jungtinių Amerikos Valstijų Nacionalinės ekologijos programos akreditavimo priežiūros pareigūnais, tarptautinių organizacijų, kurių nariais yra įstaiga – EOCC, IFOAM EU, Quavera aljanso, – atstovais. Taip pat dalyvauta tiksliniuose seminaruose, diskusijose, skirtose su ekologišku ūkininkavimu bei ekologiškos produkcijos gamyba susijusiomis temomis.

Biofach parodos metu vyko Europos ekologijos sertifikuojujų tarybos (tarptautinis trumpinys – EOCC) – tarptautinės ekologinę gamybą sertifikuojančių kontrolės įstaigų ir institucijų asociacijos priėmimas. Šio priėmimo metu aptarti EOCC pasiekimai 2019-aisiais metais ir 2020-ųjų metų planai, vyko diskusijos apie vėliausius teisinio reglamentavimo pasikeitimus, bendrauta su EOCC valdybos nariais, darbo grupių atstovais.

Ekologiškos produkcijos perdirbėjų ir importuotojų skaičiaus spartesnis augimas nei gamintojų skaičius yra dar vienas rodiklis, kad ekologinės gamybos pasiūla šiai dienai atsilieka nuo paklausos, todėl šalys turėtų siekti aiškios ekologinio sektoriaus strategijos, remti trumpesnės ekologinio tiekimo grandines, kurios suteiktų aplinkos apsaugos ir socialinę naudą. Darbinių susitikimų metu nemažai kalbėta apie naujojo ekologinės gamybos reglamento nuostatų įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu, tai, kad siekiant užtikrinti, jog ekologiški maisto produktai nebūtų užteršti pesticidais, naujosios taisyklės didins ekologiškai ūkininkaujančių subjektų atsakomybę ir atskaitomybę visoje tiekimo grandinėje, kurioje turi būti naudojami tik leidžiami metodai ir laikomasi ekologinės gamybos reikalavimų.

Šiomis ir panašiomis temomis intensyviai diskutuota visos BIOFACH parodos metu. Renginio metu dalyvauta šiuose susitikimuose ir seminaruose:

Demeter International. Susitikime su Demeter International atstove Cornelia Heuenschild buvo aptartos pasirašytos sutarties tarp Demeter International ir Ekoagros vykdymo sąlygos, aptartos 2019 metų sezono rezultatai, 2020 metų perspektyvos, diskutuota dėl Ekoagros tikrintojų mokymų tęstinumo ir dažnumo biodinaminės žemdirbystės kontrolės srityje. Aptarta galimybė didinti apmokytų pagal Demeter reikalavimus Ekoagros tikrintojų skaičių, nes pagal standarto reikalavimus tikrintojai turi rotuotis kas 5 metus. Pagal susitarimą Ekoagros Demeter International turi pateikti atrinktų tikrintojų gyvenimo aprašymus, pagal kuriuos bus padaryta atranka ir mokymai. Taip pat aptarti praktiniai patikros protokolų pildymo klausimai, dažniausiai pasitaikančios klaidos, neaiškumai ir trūkstama informacija.

Bio Austria. Susitikime su Bio Austria atstove Magdalena Scherzer aptarti Bio Austria sertifikavimo proceso ypatumai, Bio Austria ir Ekoagros pasirašytos sutarties sąlygos, Ekoagros tikrintojų apmokymų galimybės. Taip pat aptarta bendradarbiavimo galimybė, kad Bio Austria sertifikavimo įstaigos atstovai pasiūlytų Ekoagros sertifikuotų pareiškėjų produkciją Austrijos pareiškėjams, tokiu būdu būtų padidintos Lietuvos pareiškėjų galimybės realizuoti užaugintą produkciją.

Bio Suisse. Susitikime su Bio Suisse atstovu Kenzo Van Gogh buvo aptartos pasirašytos sutarties tarp Bio Suisse ir Ekoagros vykdymo sąlygos, aptartos 2019 metų sezono rezultatai, 2020 metų perspektyvos, diskutuota dėl Ekoagros tikrintojų mokymų tęstinumo ir dažnumo žemdirbystės kontrolės srityje, tikrintojų ir atsakingų už bendradarbiavimą asmenų egzaminavimo ir mokymų galimybės. Taip pat aptarti patikros protokolų pildymo klausimai, dažniausiai pasitaikančios klaidos, neaiškumai ar trūkstama informacija. Sutarta tęsti sėkmingą bendradarbiavimą tarp sertifikavimo įstaigų, dalintis gera patirtimi ir informacija.

Bio Suisse standarto mokymai. Šiuose mokymuose dalyvavo tikrintojai Edvardas Urvakis, Audrius Radzevičius ir tikrintoja-ekspertė Laima Lebedžinskienė. Mokymų metu buvo apžvelgti svarbiausi pasikeitimai „Bio Suisse Standards“ 2020 metais ir pristatyta nauja nuotolinė (on line) mokymosi sistema, skirta „Bio Suisse“ tikrintojams. Mokymų metu buvo pristatyti fundamentiniai, žemės ūkio ir perdirbimo / pardavimo / sandėliavimo pagrindai, susiję su „Bio Suisse“ standartu. Po teorinės apžvalgos mokymų buvo atliekami testai.

Turkijos sertifikavimo įstaigos Ekotar ir ARYA. Su Turkijos sertifikavimo įstaigomis aptartos bendradarbiavimo galimybės sertifikuojant pagal USDA NOP standartą. Taip pat aptarta galimybė sertifikuoti pagal Ekvivalentiškumo standartą. Turkijos sertifikavimo įstaiga Ekotar yra viena didžiausių šalyje, sertifikuojanti 15000 pareiškėjų, iš jų 35 pagal USDA NOP standartą.

Seminaras „Ekologijos politika ir naujoji BŽŪP, planai ir strategijos vidurio ir rytų Europos šalyse“

Seminaro metu buvo pristatyta padėtis, kaip sekasi vidurio ir rytų Europos šalims.

Bulgarija

Bulgarijos duomenis pristatė Chavdar Marinov, Bulgarijos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės viceministras.

Bulgarijoje viso sertifikuota 6660 veiklų, iš jų 6214 pirminės gamybos ūkio subjektai, 234 perdirbėjai, 212 prekybininkai, importuotojai ir k.t. Sertifikuotas plotas sudarė 128 839 ha ir tai buvo 3 proc. nuo žemės ūkio naudmenų. Bulgarija turi ir nacionalinį strateginį planą ekologinės gamybos skatinimui.

Čekija

Atstovas iš Čekijos žemės ūkio ministerijos Jindřich Fialka pabrėžė, kad ekologiniame ūkininkavime svarbu prioritetų kaita, t.y., kad svarbiausias yra ne derliaus kiekio ir ekonominis aspektas, o vis labiau turi būti skiriama dėmesio gamtai. Ir atsižvelgiant į tai, kad ekologinė žemdirbystė yra ne vienas gamtos saugojimo elementas, o visa kompleksinė sistema, todėl jos skatinimas ateinančiame programiniame periode yra prioritetas. Čekijoje >80 proc. nuo viso sertifikuojamo ploto sudaro pievos ganyklos. Sertifikuotas plotas 538 000 ha, kas sudaro 13 proc. nuo žemės ūkio naudmenų. Sertifikuotų subjektų skaičius 4600, iš jų 750 perdirbėjų, 945 prekybininkai, platintojai. Sertifikuota daugiau kaip 426 000 gyvulių (perskaičiavus į sąlyginius 215 000). Čekija artimiausioje perspektyvoje tikisi teigiamo augimo.

Ukraina

Pranešimą skaitė Ukrainos ūkio, prekybos ir plėtros viceministras Taras Kachka. Ukrainoje sertifikuotas plotas 309 100 ha, kas sudarė 0,7 proc. nuo žemės ūkio naudmenų. Sertifikuota 635 ūkio subjektai (skaičiuojant pagal EU ekvivalentiškumo reglamentavimą + Jungtinių Amerikos valstijų Nacionalinę ekologijos programą). Ekologiškų produktų eksportas į ES buvo 266 700 t. Ukraina taip pat yra pasirengusi ir nacionalines taisykles ekologiškų produktų gamybai reguliuoti, o taip pat tikisi didelio proveržio šioje šakoje, nes mato didelį potencialą.

Vengrija

Pranešimą skaitė Vengrijos žemės ūkio ministerijos valstybės sekretoriaus pavaduotoja Dr. Anikó Juhász. Sertifikuotas plotas 220 000 ha ir tai sudaro vos 3,9 proc. nuo žemės ūkio naudmenų. Ūkio subjektų skaičius 4300. Vyrauja daugiausiai smulkūs ūkiai. Sritis populiari nuo pat 2016 m.

stebimas didelis augimas.

Rumunija

Pranešimą skaitė Rumunijos ekologinių gamintojų asociacijos INTER-BIO prezidentas Costin Lianu. Jis daugiausia pristatė asociacijos veiklą, ekologiškų produktų skatinimą bei paramos sistemą Rumunijoje bei išmokų dydžius pagal auginamų augalų grupes. Išmokų dydžiai panašūs visose šalyse pagal augalų grupę ir svyruoja neženkliai.

Seminaras „Politikos diena: naujasis ES ekologiškų produktų reglamentas“.

Europos Komisijos (toliau – COM) Ekologinės gamybos padalinio vadovas Nicolas Verlet trumpai pristatė atnaujinimus ir kvietė diskusijoms apie naująjį ES ekologiškų produktų gamybos reglamentą, įsigaliosiantį 2021 m. sausio mėn. Naujosios taisyklės bus taikomos ne tik ES, bet ir visame pasaulyje, atsižvelgiant į importuojamų produktų kiekį. Pristatyme dalyvavo politikos formuotojai ir ekologinio sektoriaus atstovai IFOAM EU prezidentas, Danijos ir Vokietijos žemės ūkio ministrai. Pasisakymai buvo labai abstraktūs ir akcentuotos tik esminės nuostatos, kad pagrindinis pasikeitimas visgi yra, kad taisyklės trečiosioms šalims nuo ekvivalentiškumo pereina prie atitikties ir tai bus didelis iššūkis tiek sertifikavimo įstaigoms, tiek ūkio subjektams trečiosiose šalyse. COM atstovai iškart susilaukė ir nemažai klausimų, būtent iš atstovų iš trečiųjų šalių, tačiau įgyvendinamieji aktai dar yra rengimo stadijoje ir detalės dar nėra atskleidžiamos, nors procedūroje yra numatytas derinimas su interesuotomis šalimis.

Seminaras „Iššūkiai ekologiniam sektoriui naujų prekybos taisyklių su trečiosiomis šalimis šviesoje artėjant naujam ES ekologinės gamybos reglamentui“

2020 m. Trečiųjų šalių prekybos taisyklės bus detalizuotos antrinėje teisėje. Nauja importo atitikties tvarka bus taikoma nuo 2021 m. sausio 1 d. Dabartinė lygiavertiškumo sistema bus tęsiama vėliausiai iki 2023-12-31. COM atstovė dar kartą pabrėžė, kad tikslas yra su trečiosiomis šalimis pereiti prie atitikties sistemos. Sertifikavimo įstaigų sąrašai iš Reglamento Nr. 1235/2008 bus perkelti į įgyvendinamuosius aktus prie naujojo ekologinės gamybos reglamento. Šiuo metu su trečiosiomis šalimis esantys susitarimai turės būti iš naujo suderinti ir pasirašyti. Tam nustatytas pereinamasis laikotarpis iki 2025 m. Tačiau atkreipė dėmesį, kad tai nebus lengva padaryti, nes tokius susitarimus turės patvirtinti ES Parlamentas ir visos 27 šalys narės, kas yra labai sudėtinga ir mažai tikėtina, kad tokia procedūra bus patvirtinta sklandžiai dėl šalių interesų. Buvo atkreiptas dėmesys, kad kol kas yra tik tikslas pereiti prie atitikties sistemos, tačiau detalių taisyklių vis dar nėra ir tai kelia nerimą dalyvaujantiems sertifikavimo procese. Ekologinės gamybos sertifikuotojų tarybos EOCC atstovas iš importo grupės taip pat išreiškė susirūpinimą, kad sertifikavimo įstaigoms norint patekti į pripažintų sąrašą bus reikalinga persiakredituoti, o tam reikalinga nemažai laiko ir resursų. Šiuo atveju keičiasi visi sistemos dokumentai, sutartys ir net procesai. Kilo neaiškumas, ar du metus nereikės dirbti su

dviem sistemomis paraleliai, kas yra sunkiai įsivaizduojama. Keliami klausimai buvo ir apie tai, kad leidimus turės išduoti trečiųjų šalių kompetentingos institucijos, kurios tam yra visiškai nepasiruošę. COM atstovai šiuo metu į tokius klausimus dar negalėjo detaliai atsakyti, bet pažadėjo atkreipti dėmesį į pastabas rengiant teisinę bazę.

Kita naujovė, kad galės būti išduodami sertifikatai su skirtingu galiojimo terminu skirtingoms produktų grupėms, tačiau niekas nežino, kaip tai turėtų veikti. COM tik atsakė, kad sertifikato forma trečiosioms šalims turėtų būti labai panaši į naudojamą ES viduje. Dėl akreditacijos tai buvo paprašyta COM informuoti akreditavimo tarnybas, kad nebūtų persistengiama ir akreditavimo vizitai būtų taikomi tik kritinėms vietoms, o ne kiekvienai šaliai kaip šiuo metu taiko kai kurios akreditavimo tarnybos.

Seminaras „Vaidmuo ekologijos ir apmokestinimo būsimoje Europos tvaraus maisto strategijoje“

Pranešėjai: Inka Sachse, Ajena Francesco, Eric Gall. Seminaro metu buvo analizuojama ekologiškų maisto produktų kainos Europos Sąjungoje. Buvo akcentuojama, kad visoje Europos Sąjungoje vyraujanti tendencija yra pigaus maisto vartojimas. Dėl šių priežasčių daugėja naudojamų maisto priedų naudojimas. Norėta pabrėžta, kad Europos Sąjungoje maisto ir ūkininkavimo sistemas reikia iš esmės pakeisti, atsižvelgiant į labai sunkius, tarpusavyje susijusius ir sisteminius iššūkius, su kuriais susiduriama. Atsižvelgti į socialinius ir ekonominius aspektus, poveikį sveikatai ir aplinkai. Tokios kalbos apie tvarią, vientisą maisto strategiją Europos Sąjungoje nėra naujiena, ji jau veikia nacionaliniu lygiu (šalių narių teisės aktais), tačiau pasiekti vientisą Europos Sąjungos maisto strategiją yra tikras iššūkis. Kitoje seminaro dalyje buvo analizuojama, kaip būtų galima suvienodinti ekologiškų ir įprastinių produktų kainas. Visas reguliavimas pagrįstas Europos Sąjungos vientisa strategija kainų atžvilgiu. Pateiktas pavyzdys, iš ko susidaro gamybos savikaina: 1) ekologinio žemės ūkio populiarinimas; 2) besikeičianti Europos Sąjungos mokesčių sistema; 3) galimai kenksmingų augalų apsaugos produktų apmokestinimas. Pagal pateiktą pavyzdį atlikta analizė ekologiškų ir įprastinių kviečių. Gauti rezultatai: įprastinių kviečių 1154 Eur / ha ir ekologiškų kviečių 211 Eur / ha. Taip pat kaina už kilogramą būtų: įprastinių kviečių – 0,165 Eur, ekologiškų kviečių – 0,047 Eur.

Seminaras „Politika, skatinanti ekologiškumą ir tvarumą“.

Ekologinis žemės ūkis ir agroekologija yra veiksmingas būdas pasiekti tvarios plėtros tikslus. Pasaulyje daugėja gerų pavyzdžių, parodančių, kaip vietos ir nacionalinė politika gali prisidėti prie pokyčių. Seminare pasidalinta politikos formuotojų bendruomenės praktikos, skirtos tvariam žemės ūkiui ir maisto sistemoms, pavyzdžiais. Jensen Mogens, Danijos žemės ūkio politikos ministras aptarė ekologinės gamybos realijas ir perspektyvas Danijoje. Jau 10 proc. ūkių Danijoje yra ekologiniai ir šis skaičius nuolat auga. Danijos politika sutelkia dėmesį į investicijų ekologicinei gamybai didinimą,

ūkininkavimo reikalavimų palengvinimą, rinkos didinimą. 2018 m. 11 proc. visų pardavimų buvo ekologiškos produkcijos. Daug dėmesio sutelkta į viešąjį maitinimą, taip pat valstybės politikos tiksluose yra siekis iki 2030 metų padvigubinti ekologinės gamybos plotą. Danijos ekologinės politikos pavyzdys yra vienas geriausių visoje Europoje.

Seminaras: „Naujasis ekologinės gamybos reglamentas: Kas bus taikoma ūkininkams ir perdirbėjams prasidedant 2021 metams“.

Europos Komisijos (toliau – COM) Ekologinės gamybos padalinio vadovas Nicolas Verlet paaiškino, kad dalis nuostatų yra bendruosiuose teisės aktuose ir jie negali būti keičiami. Tos nuostatos, kurios kol kas nesutampa su naujuoju ekologinės gamybos reglamentu bus išspręstos, kai bus pakeisti bendrieji teisės aktai, tiesiog reikia to sulaukti. Šiuo atveju COM dirba išimtinai tik su savo dalimi.

Pristatė naujausią informaciją apie COM darbų eigą rengiant ir priiminėjant deleguotuosius ir įgyvendinimo teisės aktus bei planuojamų darbų grafiką.

Šiuo metu jau yra 2 deleguotieji teisės aktai išdiskutuoti su šalimis narėmis ir parengti publikavimui tai yra katastrofinės sąlygos (kokios išimtys yra galimos) ir daigintų seklių, bičių šeimų maitinimo, akvakultūros gyvūnų maitinimo. Patvirtinta COM ir išsiųsta tikrinimui į ES Tarybą. 2 deleguotieji aktai šiuo metu dar nėra užbaigti. Techninės diskusijos apie juos vis dar vyksta, o publikacija prieinama CIRCA sistemoje. Tai augalų dauginamosios medžiagos ir įvairiarūšės dauginamosios medžiagos gamybos ir prekybos taisyklės bei sąlygų nustatymas, kada būtų galima naudoti pereinamojo laikotarpio ar įprastinę augalų dauginamąją medžiagą.

Vienas deleguotas aktas greitai turi būti pateiktas iš EGTOP mokslininkų grupės apie produkcijos taisykles. Diskusijas su šalimis narėmis COM planuoja pradėti 2020 gegužę. Jis apims akvakultūrą, akvakultūros gyvūnų šėrimą, veterinarinius vaistus. Įgyvendinamasis teisės aktas apie produkcijos taisykles bus pristatytas Kovą balsavimui. Jis apims dokumentus kurie turi būti vertinami pereinamojo laikotarpio sutrumpinimui bei detalias gyvulininkystės srities atskirų gyvulių rūšių auginimo taisykles.

Kitas įgyvendinamasis teisės aktas dar yra neparengtas, diskusijos prasidės kovo mėn. apie medžiagas leidžiamas vynu, pašarams ir pašarų priedams, trąšoms ir kitas į sąrašus traukiamas medžiagas.

Esminiai pasikeitimai lyginant su galiojančiomis taisyklėmis:

- Oficialios kontrolės reglamentas 2017/625 taikomas aiškiai ekologiškai gamybai;
- Taisyklės ūkio subjektų grupės sertifikavimui;
- Atsargumo priemonių taisyklės ūkio subjektams;

- Taisyklės dėl neleistinų medžiagų nustatymo, vertinimo sertifikavimo įstaigoms ir kompetentingoms institucijoms;

- Atitikties įvertinimas kartą metuose su galimybe išimčiai nedaryti patikros vietoje įvertinus rizikingumą;

- Unifikuotas pagrindinių sankcijų katalogas.

Įgyvendinamasis aktas dėl neleistinų medžiagų nustatymo ir vertinimo. Norima suharmonizuoti vertinimo ir tyrimo metodologiją, kurią naudos sertifikavimo institucijos. Įgyvendinamasis aktas dėl papildomų patikrų. Reikalavimas atlikti nepranešant, nustatomas minimalus mėginių kiekis, nustatomas minimalus skaičius ūkio subjektų, kurie turi būti patikrinti grupėje (grupės sertifikavimo atveju). Atskiri reikalavimai grupės sertifikavimui. Įgyvendinamasis aktas dėl sankcijų katalogo. Turės būti aprašyti sankcijų tipai/lygiai, teisinis pagrindas, jų klasifikavimas pagal sunkumą ir tipas pagal atvejį kai įtariama ar nustatyta neatitikimas.

Deleguotieji aktai bus papildyti, kad masės balanso skaičiavimas ir atsekamumas būtų atliktas kiekvieno kasmetinio patikrinimo metu privalomai. Toliau išsamiai buvo pristatytas modelis, kaip bus nuosekliai pereinama nuo lygiavertės sistemos prie atitikties trečiųjų šalių sertifikavime.

Seminaras „Ekologiškos sėklos ir ekologiškos heterogeninės medžiagos pagal naująjį ES ekologinį reglamentą“.

Seminare buvo kalbama apie sėklos / dauginamosios medžiagos prieinamumą, įsigijimą, gamybą ir kilmę ekologinėje gamyboje, jos įvairovę, vadovaujantis naujojo Reglamento nuostatomis, kurios įsigalios 2021 m. sausio 1 d. Planuojama sudaryti katalogą / sąrašą galimos įsigyti sėklos / dauginamosios medžiagos pagal regionus ir valstybių narių viduje. Šiame projekte dalyvauja 35 partneriai iš 17 valstybių, 23 selekcijos kompanijos, 8 sėklų gamintojai ir 11 ekologų asociacijų (Lietuva projekte nedalyvauja).

Daugiausiai ekologiškos sėklos sunaudoja daržovių augintojai, o mažiausiai gaminantys pašarus. Pagal regioną daugiausiai ekologiška sėkla naudojama Šiaurės ir Centrinėje Europoje. Yra siekiama didžiausią dalį ekologiškos produkcijos realizuoti tiesiai iš ūkių ar ekologiškose krautuose, bet šiuo metu 60 % produkcijos realizuojama didžiuosiuose prekybos centruose. Pašarinės kultūros sudaro 44 % viso Europos sertifikuojamo ploto. Ekologiškos sėklos panaudojimas šiame sektoriuje ženkliai sumažintų pažeidimų skaičių. Pagal statistinius duomenis ekologiškos dauginamosios medžiagos panaudojimas didėja ir didės visoje Europoje.

Seminaras „Europos Sąjungos ir USDA pakeitimai teisės aktuose prekybos ir perdirbimo srityse: kaip tai paveiks importą – eksportą?“ Seminarą vedė Gwendolin Wyard, Erkki Poytaniemi ir Bavo van deen Idsert. Seminaro metu buvo įvardinti pagrindiniai pokyčiai,

laukiantys nuo 2021 m. sausio mėn. 1 d. naujo ES reglamento įgyvendinimo pradžios. Pagrindiniai pirminės gamybos pokyčiai: grupinis sertifikavimas ūkiams, įvairiarūšė medžiaga, gyvas dirvožemis, pašarų procentuotė. Pagrindiniai pokyčiai perdirbėjams: kvapiųjų medžiagų naudojimas, valymo ir dezinfekavimo priemonių naudojimas, žemės ūkio kilmės šalies nuorodos pakeitimai. Šiuo metu pasirašytas ES ir JAV ekvivalentiškumo standartas galioja iki 2025 m., tačiau dėl vykstančių teisės aktų pakeitimų tiek Europos Sąjungoje, tiek JAV naujas ekvivalentiškumo standartas gali būti pasirašytas anksčiau nei nustos galioti esamas. Seminaro metu buvo prieita išvada, jog Europos Sąjunga ir JAV dar turės aptarti daugybę diskusinių klausimų, kurie susiję su artėjančiais teisės aktų pakeitimais.

Seminaras „JAV teisių atnaujinimas: Kas naujo kompanijoms eksportuojančioms produktus į JAV?“ Seminarą vedė Gwendoly Ward ir Gallottini Claudio. Seminaro metu buvo pademonstruota, kaip išaugo ekologiškų produktų pardavimai. JAV 1990 m. pardavimai siekė 1 milijardą JAV dolerių, o 2019 m. – 50 milijardų JAV dolerių. Buvo primintos pagrindinės USDA NOP atliekamos veiklos, įvardinta su kokiomis šalimis JAV turi sutartis, ekvivalentiškumo standartus. Paminėta, kad keičiantis JAV teisės aktams, bus sumažintas skaičius išimčių, kurioms netaikomas sertifikavimas, bei sukurta nauja eksporto dokumentų išdavimo sistema (elektroninė forma). Taip pat kaip vienas iš laukiančių pokyčių yra kvapiųjų medžiagų naudojimas ekologiškų produktų gamybai, skirtų JAV rinkai. Nuo naujo teisės akto įsigyvendinimo pradžios ekologiškų produktų perdirbime nebus galima naudoti natūralių kvapiųjų medžiagų, galima bus naudoti tik ekologiškas kvapiąsias medžiagas.

Seminaras „Ekologinės gamybos reglamentas (ES) Nr. 2018/848. Naujos atsakomybės ekologine gamyba užsiimantiems ūkio subjektams“.

Seminarą vedė pranešėjas iš Vokietijos Hanspeter Schmidt, kuris atkreipė dėmesį į naujojo reglamento reikalavimus, kur nurodoma, kad ekologiniai ūkininkai patys privalo apsisaugoti nuo taršos, atsirandančios iš kaimyninių įprastinių ūkių. Kiekvienu atveju, nustačius draudžiamų medžiagų likučius ekologinėje produkcijoje, reikės sustabdyti šios produkcijos realizaciją ir atlikti tyrimą bei išsiaiškinti taršos šaltinius. Taigi, reikės naujos ekologinės prekybos praktikos, atliekant tokius tyrimus ir stabdant ekologinės produkcijos realizaciją.

Susitikimas su JAV asociacija OTA (Organic Trade Association) ir IFOAM EU

Susitikimą moderavo IFOAM EU direktorius Eduardo Cuoco. Jo metu ES ir JAV šalių atstovai aptarė JAV, ES ir Kanados teisės aktų pasikeitimus, Brexit'o iššūkius. Pagrindinės temos buvo

augintojų grupės sertifikavimas, duomenų skaidrumas ir valdymas, neleistinų medžiagų ekologinėje gamyboje valdymas bei naujasis importo režimas.

7. Išvados

Komandiruotės metu Biofach 2020 parodoje pristatyta sertifikavimo įstaigos veikla – atstovauta Ekoagros stende, parodos dalyviams ir svečiams teikta informacija, susijusi su įstaigos veikla. Kelta kvalifikacija tiksliniuose seminaruose ir mokymuose, skirtuose su ekologišku ūkininkavimu bei ekologiškos produkcijos gamyba susijusiomis temomis, išsiaiškinti reikšmingi ir dirbant praktikoje reikalingi ekologinės gamybos sertifikavimo proceso aspektai. Susitikimų metu sustiprinti bendradarbiavimo ryšiai tarp partnerių, kitų sertifikavimo įstaigų. Seminarų ir susitikimų metu gautą informaciją planuojama įsisavinti ir panaudoti tiesioginėje įstaigos veikloje, perduoti kolegoms. Plėtojami užmegzti santykiai su potencialiais pareiškėjais, socialiniais partneriais ir paslaugų teikėjais, siekiant stiprinti įstaigos konkurencinį pranašumą.

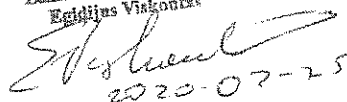
Direktorė

Virginija Lukšienė

Susipažinam.

Žemės ūkio viceministras
Egidijus Viakontas

2020-07-25